

**LA GRALLA:
UN CAMÍ CAP A LA VERSATILITAT**

**EASD de Vic
Treball de recerca de Batxillerat
Convocatòria 2012-2013
Lliurament final , 21 de desembre de 2012**

AGRAÏMENTS

per fer que aquest treball fos possible, moltes gràcies a:

- Jordi Comas
- Ivan Pereira
- Cesc Sans
- Colla de grallers Els Laietans
(Pol, Roger's, Ferran i Pau)
- Colla de grallers de Sant Bartomeu del Grau
i Jaume Cribillés
- Grallers els Vernets
i Xavier Bayer
- Grallers dels Sagals d'Osona
- Grallers de la ciutat de Vic
i Josep Santmartí
- Pilar Puigdomènech
- Família Molist – Quintana

I molta altra gent que d'alguna manera o altra ha col·laborat
en la realització d'aquest treball.

“La gralla anirà cap a on l'instrumentista vulgui”

Jordi Comas

ÍNDIX

0.- INTRODUCCIÓ.....	6
1.- PRESENTACIÓ DE L'INSTRUMENT	8
1.1.-Definició	8
1.1.1.1. L'Inxa o canya.....	9
1.1.1.2. El tudell	10
1.1.1.3. El cos i les argolles	12
1.2. Tipus de gralla	13
1.3.- Tipus de gralla (2).....	14
2.- L'EVOLUCIÓ DE LA GRALLA COM A INSTRUMENT	16
2.1.- Orígens i antecedents	16
2.2. Família de la gralla.....	19
2.2.1. A Catalunya.....	19
2.2.2. A Espanya	19
2.2.3. internacional	20
2.2.4. L'acompanyant d'honor	21
2.3 Les noves creacions de gralla	22
2.4. De la simplicitat a la perfecció.....	24
3.-L'EVOLUCIÓ DE LA MÚSICA DE LA GRALLA	25
3.1. Dels tocs tradicionals a la complexitat actual	25
3.1.1. Tocs tradicionals	25
3.1.2.- L'evolució versàtil	28
3.1.3. De veterans a joves.....	29
3.2 La gralla com a instrument tradicional d'estudis superiors (ESMUC)	31
3.2.1. Projecte de Jordi Mestres Qué	31
4.- EL MÓN DELS GRALLERS	32
4.1.- Breu història del món de la gralla i dels grallers a Catalunya	32
4.2.- El món de la gralla a Osona	35
4.2.1. Els principis....	35

4.2.2. Comparativa de dues colles actuals osonenques.....	36
4.2.2.1 Quina és la situació actual...?	37
4.2.2.2. Hi ha alguna activitat a Osona, actualment, per potenciar la música tradicional o la gralla?	38
4.2.3. Innovadors de gralla a Osona.....	38
5.- REFLEXIONS.....	39
6.- BIBLIOGRAFIA:.....	41
7.-ANNEXOS	45

0.- Introducció

Els motius principals pels quals s'ha volgut realitzar aquest treball són bàsicament les meves inquietuds per investigar més a fons l' instrument més pròxim a mi des de sempre. Quan es va fer la presentació del treball de recerca per a tots els alumnes ja tenia clar que el treball aniria relacionat amb algun aspecte proper a mi i que alhora fos un tema on tingués interès per investigar nova informació i no fos gaire complex a l'hora d' obtenir-la. D'objectius aquest treball en té principalment dos: en primer lloc i tal com s'assenyala en el títol, es vol poder confirmar que la gralla no és un instrument “que només fa soroll i mal a les orelles”, sinó que volent partir dels seus orígens, analitzant l'actualitat i tenint en compte el que pot passar en un futur, es vol poder comprovar aquest fet i poder fer ressò que la gralla és un instrument versàtil com qualsevol altre. El segon objectiu tracta de fer arribar a tothom què és aquest instrument i quines característiques presenta, amb la voluntat de que la gralla faci un pas més endavant i no sigui un instrument secundari o de “fer soroll” només.

El títol del treball, el qual s'ha fet referència anteriorment, “*La gralla: un camí cap a la versatilitat*” crec que s'adequa totalment a tot el treball. Un *camí*, normalment, s'associa a una història o a la vida bàsicament, per tant, amb la idea de passat, present i futur de la gralla, hi queda bastant reflectit. Pel que fa a *cap a la versatilitat*, és per la simple raó que la gralla cada dia més, per tant, fent una ullada al passat i tenint en compte el que pugui passar en un futur, domina majoritàriament més estils i tècniques.

Tot el contingut del treball s'estructura majoritàriament en tres parts: en la primera es presenta l'instrument i les varietats que hi ha; en la segona part, s'explica l'evolució de la gralla des de dos punts de vista, des de l'instrument i des de la música, i en la tercera part, s'explica la història breu dels grallers a Catalunya i el món de la gralla a la comarca d'Osona. També s'hi inclou un apartat d'annexos on s'hi troben realitzades totes les entrevistes realitzades, notícies d'actualitat envers a l'entorn de la gralla o documents relacionats directament amb el tema presentat.

Respecte a la bibliografia i webgrafia, aquest treball té la intenció comptar amb tot tipus de fonts possibles i variades, per exemple: imatges, ja siguin actuals o antigues, postals, enciclopèdies, revistes, articles, mètodes de gralla, blocs, webs especialitzades, diaris en línia, programes de televisió, vídeos, etc, i així poder contrastar la informació des de molts punts de vista diferents. Cal afegir que hi ha un conjunt de vídeos d'algunes músiques de gralla que estan inclosos dins del bloc de creació pròpia:

<http://lagraallaversatil.blogspot.com.es/>

La metodologia emprada es basa principalment en la recerca de diverses informacions per, posteriorment, analitzar-les detingudament amb l'ús d'esquemes, resums i anotacions per obtenir-ne unes conclusions en cada apartat del treball i/o poder donar a conèixer millor l'instrument. Aquest treball, durant tot el seu transcurs és acompanyat per una llibreta on hi figuren la majoria de les anotacions, esquemes, resums, etc, juntament amb les planificacions de cada mes sobre les tasques que s'han de realitzar o les idees que sorgeixen constantment durant tot el projecte.

Cal afegir també, que hi ha un conjunt de vídeos d'algunes músiques de gralla estan inclosos dins del log

Per acabar aquesta introducció, només queda dir que personalment espero que sigui del vostre gust i que en gaudiu.

1.- Presentació de l'instrument

1.1.-Definició

La gralla és un instrument tradicional de vent, popular i rústic, consistent en un tub de fusta d'uns 34 cm. de llarg, de forma tronco-cònica, que amplifica el so produït per una **inxà o llengüeta de doble canya** i que es transmet de la canya a l'instrument a través d'una petita peça de metall cònica anomenada **tudell**.

La gralla seca (la més primitiva i bàsica) té sis forats a la part superior del tub de fusta i un forat a la part inferior. En aquests forats és a on es col·loquen els dits per tal de poder tapar i destapar-los i poder crear melodies. També té dos forats laterals més amples situats a la part final del cos, però són només a efectes d'afinació.

La tessitura de la gralla seca, és a dir el nombre de notes que té l'instrument, és teòricament de dues octaves, que van des del Sol 3 fins al Sol 5.

1.1.1. Com està formada?

1.1.1.1. L'INXA O CANYA

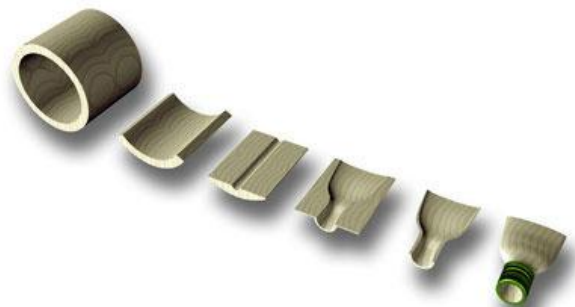
L' inxa de la gralla es pot considerar la part més característica, donat que si s'adjunten altres tipus d'inxa a una gralla, el so no serà el d'una gralla, sinó que serà una barreja entre gralla i l'instrument originari de l'inxa.

Les inxes de gralla es caracteritzen pel seu peculiar mètode de construcció, mentre que un gran nombre d'inxes de doble pala (sac de gemecs, dolçaina, tenora, ...) es construeixen a partir d'un segment pla de canya al qual es dóna forma mitjançant força al voltant d'un tub cònic, a les inxes de gralla no se'ls dóna forma sinó que aquesta "s'esculpeix a la canya". El seu so es caracteritza per la vibració de l'aire a través de la doble llengüeta de canya. La canya que es cull ha de complir una sèrie de requisits:

- **Amplada i gruix:** el diàmetre aproximat ha de ser d'uns 30 mm per la part exterior i d'uns 20 a 25 mm per la part interior. Aquests requisits els compleix la base de la canya, els primers 1 o 2 metres. Si una canya no és prou gruixuda, més val tornar a collir-la l'any següent.

- **Edat i condicions de la canya:** la canya que es culli, no ha de ser nova de l'any (les més verdes i sense ramificacions) perquè la fusta no està encara formada del tot i l'inxa seria massa tova. Tot i així convé saber respectar els consells rituals que ens senyala la tradició; cal collir-la al més de gener en lluna plena, i escollir una bona canya mascle de secà . Les canyes que tenen un mínim de 2 anys ja tenen la fusta formada (un verd més suau i amb ramificacions, la fusta és més lluent i forta). Les condicions de creixement de la canya presenten contradiccions, la millor, seria de secà, però normalment, les canyes de secà no assoleixen el gruix requerit.

Les canyes de barranc o riera si que són del gruix indicat, però com que tenen humitat, la fusta no és tan seca, i per tant, l'assecat comporta més problemes. Una canya, com més vella és, més bona és.

1.1.1.2. EL TUDELL

El tudell o broquet és un tub metàl·lic, normalment de llautó o d'argent, de forma cònica. És una peça necessària pels instruments de doble canya, ja que uneix la canya o inxa amb l'instrument. A la part més estreta s'introdueix la canya, i la part més ampla, envoltada per fil o suro, s'introdueix a la part més estreta del cos de l'instrument, en aquest cas, de la gralla. Cal que el tudell encaixi perfectament al forat de la gralla per evitar qualsevol fuga d'aire. Per acabar d'ajustar el tudell moltes vegades es fa servir tefló.

Alguns tudells tenen una longitud fixa (tudell tradicional) , mentre que d' altres la poden regular (tudells regulables), fent pujar o baixar una peça enroscable que fa modificar el topall que indica la posició justa del tudell dins l' instrument.

Per aquestes raons, és recomanable utilitzar els tudells construïts pel mateix constructor de la gralla que utilitzem per tal que es puguin coordinar les dues peces.

Depèn de si és curt o llarg, en variarà l'afinació de l' instrument.

Tudell llarg
tradicional

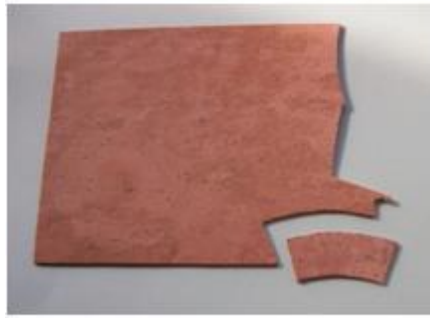
Tudell llarg
regulable

Tudell curt
tradicional

Tudell curt
regulable

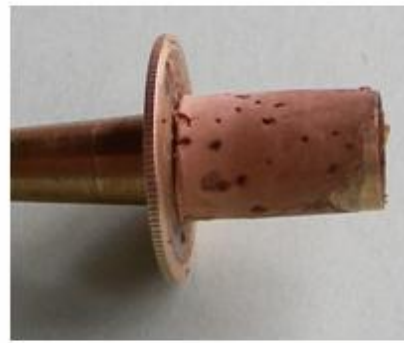
Nº 1

Nº 2

Nº 3

Nº 4

Nº 5

Podem observar les diferents tècniques que s'utilitzen com el fil, el suro, el tefló, etc; per poder facilitar la unió del tudell amb la part superior del cos de la gralla.

1.1.1.3. EL COS I LES ARGOLLES

El cos és la part central de la gralla en sí. Té la forma de tub amb perforació cònica, concretament a la gralla seca (simple), hi ha 7 forats digitals (un forat pel al polze en la cara posterior de l'instrument i sis pels altres dits, en l'altra cara, la de davant). També té dos forats de sonoritat laterals més amples situats a la part final del cos prop de la campana, però són només a efectes d'afinació.

Pel que fa a les argolles (o anelles) , són les parts metàl·liques disposades al principi i al final del cos.

1.2. Tipus de gralla

Hi ha diferents tipus de fustes, aquí n'hi posem les més utilitzades i per ordre de qualitat:

BOBINGA

Qualitat: És la més bàsica, barata.

Orígen: forani

Originari de l'Àfrica equatorial (Congo, Guinea...). Té un aspecte castany rogenc, amb venes i taques fosques. És bastant dura. El so és sec, equilibrat i net.

BOIX

Qualitat: Mitja

Orígen: Del país

D'aspecte és clara, d'un color groguenc i fa una olor molt característica. És molt dura i densa. Té una textura molt fina. El seu so és brillant, net i ric en harmònics.

OLIVERA

Qualitat: Mitja-bona

Orígen: Del país

Té un color torrat amb vetes molt marcades, fosques i irregulars.

GRANADILLO

Qualitat: Excel·lent

Orígen: Forani

Prové d'Àfrica. Producció de fusta molt controlada. És negra amb tons granats i blau fosc, vetes poc vistoses. Molt tupida, pastosa, forta i amb bons acabats. El so és brillant, equilibrat, molt net i ric en harmònic.

1.3.- Tipus de gralla (2)

Fins ara hem parlat de la gralla més primitiva, la gralla seca, però n'hi ha d'altres tipus, més modernitzades per tal de poder facilitar una tessitura més àmplia. En són exemples la gralla dolça, la gralla baixa i gralla cromàtica.

GRALLES SEQUES

Tal com s'explica a la definició de l'instrument, la gralla seca, és la més primitiva. És un instrument d'uns 34 cm de llargada i un alt volum estrident.

Té 7 forats + 2 d'afinació al final del cos. Disposa d'una tessitura de dues octaves en l'escala de sol, (de sol3 a sol5)

GRALLES DOLCES O DE CLAUS:

Són l'evolució de la gralla anterior. En aquestes gralles podem veure que hi ha més forats que en la seca, i en ordre progressiu hi ha més claus, fet que facilita les *alteracions dels sostinguts i del si bemoll*. Això vol dir que té una tessitura més extensa, és a dir, que pot fer més notes (dues octaves, de mi 3 a sol 5, i una tercera). Les gralles cromàtiques són l'evolució contemporània de la gralla dolça. Té diverses claus que li permet fer una gran varietat d'alteracions i notes.

GRALLES BAIXES:

És més greu i extensa que la dolça. Parteix de la nota la₂. Facilita l'execució de les melodies d'una tercera veu d'un conjunt. És un instrument que s'ha tornat a recuperar gràcies a un estudi realitzat per Xavier Bayer i Pau Orriols entre 1996 i 1997.

Posteriorment, se'n han fet versions més innovadores com la gralla sub baixa, la gralla i-petta, la gralla metàl·lica... on algunes de les esmentades les podrem observar en l'apartat

2.3 Noves creacions de gralla.

2.- L'evolució de la gralla com a instrument

2.1.- Orígens i antecedents

L'origen de la gralla és incert. Es fa difícil parlar de les primeres fonts de qualsevol manifestació humana, i en aquest cas, la gralla semblava ser una eina, un producte amb moltes influències i ramificacions.

A partir d'aquí, alguns folkloristes han intentat donar a la gralla una antiguitat i passat definits. Hi ha dues hipòtesis centrals de cultures que es basen en la procedència de la gralla:

Les cultures de Grècia i Roma: Semblen ser les pioneres. En aquestes cultures els instruments més emblemàtics han sigut l' "aulós" grec i la "tibia" romana, que són molt semblants, pràcticament el mateix instrument. Aquests instruments consistien en dos tubs cilíndrics o lleugerament cònics d'uns 40 cms de llargada, que sembla que tenien 4 forats de digitació. Els dos tubs es tocaven col·locant l'extrem superior de cada un a la boca (com la gralla) i amb cada mà agafar un tub diferent, tapant al mateix temps els forats de digitació. Amb els pocs instruments que han sobreviscut, en cap se li ha conservat l'embocadura i en les iconografies tampoc es pot apreciar; per tant , no es pot confirmar la teoria de la doble canya en aquest instrument.

Aulós en una àmfora de ceràmica
(Àtica, 480 abans de Crist)
(“Informació extreta del musicòleg Francesc Rius”)

La gralla: un camí cap a la versatilitat

Respecte als instruments grecs i romans, després de l'ensorrament de la civilització romana no hi ha cap document a Europa que demostrï cap més instrument de vent-fusta de doble canya, fins al segle XIII i XIV.

La cultura nord-africana (l'Islam): En aquesta cultura és sabut que els àrabs introduïren certs elements musicals, com els anafils (trompeta d'uns 80 cms. De llargària) i els atabals, també dits tabals o timbals.

ANÀFIL

ATABAL

Posteriorment, la civilització àrab va evolucionar i va estendre els seus instruments de doble canya de la Índia fins al Marroc, fet que va servir per introduir a Europa un conjunt d'instruments nous com la xirimia. En aquells moments les funcions d'aquests instruments només es desenvolupaven a les grans corts.

En el segle XIII apareixen un seguit de representacions gràfiques presentant un instrument curt estès a tot Europa. Una font iconogràfica molt important és el manuscrit il·lustrat de les *Cantigas de Alfonso X el Sabio*. ***Cantigas de Alfonso X el Sabio núm. 12***

Seguidament, al segle XV, la xirimia segueix sent curta, així ens ho demostra el “còdex Manesse” (recull de poesia cortesana) d'Alemanya on hi ha dues del les 140 miniatures dibuixades on hi apareix clarament amb la canya.

A Catalunya també hi tenim representacions gràfiques d'aquella època. Es tracta d'unes talles de fusta dels respatlles del cadirat gòtic de la catedral de Girona conservat entre els segles XIV i XVI.

Amb el segle XVII s'acaba l'època d'or de la xirimia i comença el seu defalliment, substituïda per l'oboè, un instrument més llarg, que va néixer a finals d'aquest segle.

D'acord amb aquest canvi, l'instrument de doble canya que apareix a la iconografia “cultura” del segle XVIII és sobretot l'oboè, i quan excepcionalment se'ns mostren xirimies, són altra vegada més curtes, i il·lustren un ambient de festa popular. Actualment, la gralla, encara que sigui un instrument de cultura popular, és considerat de la família dels oboès.

2.2. Família de la gralla

2.2.1. A Catalunya

La tarota fou un tipus de xirimia llarga originat el segle XIX a Catalunya. Formava part de grups de música popular però va perdre popularitat i va desaparèixer a finals d'aquell segle. Així doncs l'instrument va anar adaptant dos tamanys i va ser llavors quan es va formar el nucli inicial de la cobla, les sardanes... Això es va anar modernitzant i aquests dos tamanys van rebre el nom de tible ('l'agut) i tenora (el greu) incorporant-hi els seus pertinents claus de digitació.

Tible

tarota

tenora

2.2.2. A Espanya

- Pel que fa a la família de la gralla a la Península Ibèrica podem dir que és força completa, totes elles amb un origen comú però cadascuna amb les seves variants:

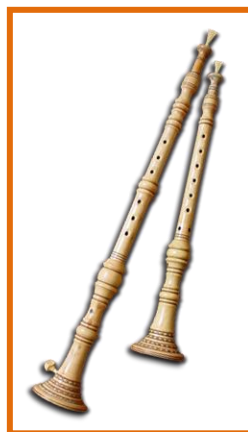
- ◆ gralla = catalana
- ◆ dulzaina = castellana
- ◆ dolçaina = valenciana
- ◆ xirimita = alacantina
- ◆ gaita = navarra, aragonesa, comarques catalanes de les terres de l'Ebre
- ◆ palheta = portuguesa

2.2.3. internacional

LOCALITZACIÓ I NOM:

Antiga Pèrsia: SURNAYA
Antiga Grècia: AULOS
Antiga Roma: TIBIA
Món Àrab: MIZMAR I ZORNA
Nord d'Àfrica - Magrib: GAITA
Algèria i Marroc: GHEITA
Tuníssia: ZUQRA
Egipte: SIBS i ABA
Iran i Geòrgia: SURNA i SURNAY
Afganisatan: SOURNA
Turquia: ZURNA i SURLE
Armènia: ZOURNA
Senegal, Mali i Txad: ALGHAITA
Camerun: HAOUSSA
Nord de l'Índia: SHENAI
Sud de l'Índia: NAGASVARAM i MUKAWINA
Tibet: GYA LING
Xina: SO-NA i GOUAN
Vietnam: KEN i KHEN
Corea: SIANAP
Cambotja: PEY, PEY AR i SLARAY
Tailàndia: PI i PI-NAI
Malasia: SERUNAI
Indonèsia: SARUNE
Japó: HICHIRIKI
Rússia: ROSHOK
Macedònia: SURLA
Croàcia: SOPELE
Sicília: PIFFA
Calàbria, Molise i Abruzzi: CHIRAMELLA
Nord d'Itàlia: PIFFERO
Occitània: GRAILE
Montagne Noire: GRAILE
Poitou: HAUT-BOIS
Bigorra: CLAIRE
Gascunya: ABOES
Vande: TONTARDE
Bretanya: BOMBARDA
Anglaterra: WHITE HORN
Navarra: GAITA
Aragó i Castella i Lleó: DULZAINA
Euskadi: BOLIN-GOZO
País Valencià i sud de Catalunya: DOLÇAINA

2.2.4. L'acompanyant d'honor

El suport que sempre ha acompanyat les gralles és el tabal (instrument de percussió membranòfon que consta d'una caixa de ressonància, generalment de forma cilíndrica, i una o dues membranes que cobreixen les obertures de la caixa copejat amb dos pals anomenats baquetes), que encara que no sigui de vent també es podria dir que són de família ja que sempre van junts a tot arreu. N'hi ha de dos tipus: els de fusta i els de llauna. Depenent de la composició musical que es toqui s'utilitza un tipus de tabal o un altre, ja que dóna un timbre diferent

tabal de fusta

tabal de llaütó

2.3 Les noves creacions de gralla

Durant aquests últims anys, a part d'haver-hi els luthiers tradicionals, també hi ha hagut la vessant inquieta per evolucionar innovant l'instrument. D'aquesta manera podem trobar més possibilitats per fer millores, comoditats, preus més econòmics, etc. Cada proposta té els seus avantatges i desavantatges.

La gralla transparent

Aquest és un model de gralla partint d'una ampolla gran de plàstic, per exemple. L'inxa està feta de polietilè collat per cinta aïllant. Evidentment no té la qualitat d'una gralla tradicional ni molt menys, però tampoc es queda enrere. Només té un so una mica més encartonat i apagat, no estrident. Es tracta d'un invent fet per Xavier Lozano (multinstrumentista). Es pot fer servir per assajar quan s'està en un lloc on no es pot fer gaire soroll. Preu: Cost dels materials que es necessiten per fer-ho, hores pròpies de feina.

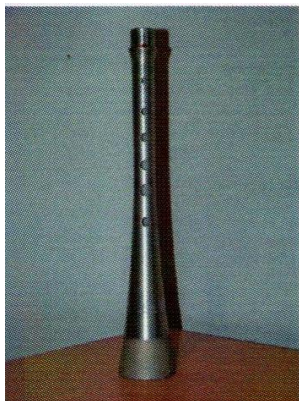
La gralla de resina-plàstica

Aquesta gralla no és de fusta sinó de resina plàstica. És construïda pel luthier Paco Bessó. El seu so varia de la gralla tradicional, però alhora, va molt bé per qui comença a practicar-la i és més fàcil de mantenir-la neta. El seu preu es diferencia molt de la de fusta, és molt més econòmic. Preu: Oscil·la entre els 40-60€.

La gralla metàl·lica (o d'alumini)

Aquesta gralla ha sorgit a partir d'un projecte creat pel torellonenc Pol Feixes com a projecte de final de carrera. És una gralla pensada perquè es pugui trobar quelcom diferent al mercat del que hi ha. En un principi estava pensada de manera que es pogués fabricar en sèrie, tot i que els problemes que van anar sorgint alhora de fer-la, els imperfectes que hi ha hagut en el seu funcionament i les grans despeses econòmiques del material utilitzat, han fet aturar aquest projecte. Té un so melòdic, net i equilibrat .Preu: Entre 150 i 200€

La gralla i-petta

És una gralla on principalment s'ha volgut millorar la comoditat, l'impacte i sobretot alguns aspectes de millora com poden ser: el tudell regulable, el doble forat del si bemoll per tal de que es pugui fer l'alteració més fàcilment, l'argolla metàl·lica desmuntable per tal de que es pugui treure a l'hora de netejar la fusta i no taqui el metall, les possibilitats de color que hi ha per a les diferents argolles, etc. La gralla i-petta té un so molt bo amb les notes agudes (altes).L'escala de l'octava la té molt potent i això fa que puguis aconseguir notes altes amb facilitat i brillants. En quan a notes baixes no hi ha gaire diferència amb les altres gralles però si que té un so diferent, ni més bo ni més dolent, diferent. Té un tudell allargat que queda collat, però alhora és variable a la mida que necessitis tocar. (**Veure punt 4.2.3**)

2.4. De la simplicitat a la perfecció

Per completar la recerca d'aquest apartat, he realitzat dues entrevistes a luthiers reconeguts (Francesc Sans, gralles; Xavier Qué, inxes), les quals es poden consultar íntegrament a l'annex 1.

A continuació, en presento les conclusions:

Tal com han dit els luthiers i diferents músics professionals, la gralla es va començar a recuperar d'una manera casual sense saber exactament com funcionava però amb molta il·lusió per descobrir-la i fer-la tirar endavant. Les primeres gralles eren senzilles i sense gaires miraments de com estava fetes. Costaven molt de fer sonar, s'havia d'apretar molt el llavi i no es donava importància quin era el model d'inxa que hi pertanyia, és a dir, per exemple, s'utilitzava la canya de tenora per fer sonar les gralles. Tots aquests fets provoquen que no hi hagi gaire afinació, i és per això, que alguns dominants de la mecànica com Francesc Sans, es disposa a construir instruments millors respecte a la primera gralla recuperada feta per Xavier Orriols.

A partir d'aquest moment fins ara, no han parat d'haver-hi innovacions respecte al món de la gralla, s'han fet moltíssimes proves de diferents posicions dels forats, diferents claus, diferents fustes, i un llarg etcètera que no s'acabaria mai.

Actualment, encara s'estan investigant moltes característiques de l'instrument així també com els gèneres de repertori, l'afinació, nous materials.... Malgrat això sempre hi ha discrepàncies segons la manera de fer de la gent. Ja fa temps, es volia arribar a un acord (entre músics, constructors, compositors...) per tal d'unificar les idees sobre la gralla i poder posar en comú què era la gralla i quines característiques havia de tenir, però no es va poder aconseguir i encara, a hores d'ara, hi ha diferències i conflictes sobre temes importants a tenir en compte sobre aquest instrument. També cal esmentar la perfecció que es vol tenir a l'hora de tocar per part dels músics professionals ja que, a nivell personal, volen aconseguir la major comoditat i lleugeresa, ja sigui amb el cos de la gralla o amb l'inxa, la qual forma part molt important en la qualitat del so i de la seva amplificació.

3.-L'evolució de la música de la gralla

3.1. Dels tocs tradicionals a la complexitat actual

3.1.1. Tocs tradicionals

La gralla, principalment s'ha utilitzat per a tocar tocs tradicionals. Els més típics, són per acompanyar als castells i castellers durant les seves actuacions. Els més importants són:

TOC DE CASTELLS:

El toc de castells és el toc més conegut de tots. S'interpreta durant tot el procés de construcció d'un castell, torre o pilar i té una funcionalitat molt clara: informar a la colla de com es va desenvolupant el castell (ja que s'ha de tenir en compte de que tant la pinya com els membres del tronc inferior no veuen el desenvolupament total del castell)en el que destaca des d'un punt de vista rítmic on es combinen compassos binaris i ternaris.

Consta de parts, cada una per un motiu establert:

Inici: toc d'atenció. Comença quan el castell està a la meitat de la seva construcció i, per tant, es considera un castell vàlid i no un intent.

Part 1: La melodia que acompanya el fet de carregar el castell. La seva duració és variable, ja que es farà durar tant com el procés de carregar el castell.

Aleta: Toc de suspens (amb un trinat sobre les notes re4 i mi 4) seguit d'un toc d'atenció (sol4) que indica que la enxaneta ha assolit el cim de la construcció. Quan la enxaneta alça el braç, la construcció passa a considerar-se carregada.

Part 2: És la melodia que acompanya el fet de descarregar el castell. Hi ha tres notes descendents i posteriorment es continua la baixada amb la melodia igual que la part 1.

Sortida: Un cop el castell es considera descarregat es fa sonar una petita melodia a mode de final, de tancament. N'hi ha dues, la curta (per castells habituals de la colla) i la llarga (per castells no habituals i complexos en aquell moment de la colla).

TOC D'ENTRADA A PLAÇA:

Aquest és el toc que es toca quan un pilar entra a la plaça abans de començar una actuació. S'hi adjunta un toc de castells només en la construcció del pilar.

TOC DEL PILAR AL BALCÓ:

Consisteix en una melodia en que s'acosta un pilar (castells d'una persona sobre a l'altre) cap al balcó de l'ajuntament del poble o ciutat on es celebri la festa i amb la voluntat que se'n reculli l'enxaneta.

TOC DE VERMUT:

Aquest toc és el més recent de tots els tocs lligats als castells. És una marxa que s'interpreta al finalitzar l'actuació castellera. Té un caràcter de celebració i és l'únic que en ocasions és interpretat pels grallers de les diferents colles juntes. Originalment era una peça festiva que tocaven els grallers sense estar necessàriament lligada a una diada castellera. En acabar aquesta, alguna família benestant convidava a fer el vermut als grallers, els quals corresponien amb la interpretació d'aquesta melodia.

TOC DE MATINADES:

Tradicionalment, les matinades s'interpretaven el primer dia de la festa major entre les tres i les cinc de la matinada fent una cercavila i parant davant de les cases de les famílies més importants del poble per fer-hi alguna dansa. Actualment, el toc de matinades és interpretat a primera hora del matí(per allà a les set o les vuit del matí) abans de començar una actuació castellera. També es fa en forma de cercavila passant pels carrers i les places més importants del poble o barri, anunciant així la celebració de la festa o diada castellera. El seu ritme és tranquil i binari. El tabal realitza un redoblament suau i constant durant tota la durada de la tonada.

TOC DE PROCESSÓ:

El toc de processó, com se sol suposar, s'utilitzava per a les processons. El seu to és solemne i tranquil i el tabal redobla igual que en el toc de matinades.

Tot i així, amb el pas dels anys, s'ha anat evolucionant i actualment, a part de tocar aquests tocs tan tradicionals, es poden fer concerts amb altres tonades o balls de gralles. N'és un exemple a la festa major de Vilafranca del Penedès ja que allà s'hi realitza un concert d'inxa (on cada grup de grallers fa una audició sobre les peces més complexes que toca). També hi ha el ball de gralles, on un conjunt de grups toquen peces ballables des dels anys vuitanta fins a les cançons més actuals i modernes d'avui en dia. Normalment se celebra quan hi ha alguna festa i al vespre cap a la matinada.

*

Refències musicals per escoltar...*

<http://www.egralla.cat/index.php/com-sona.html>

Els Romeas del Vendrell van ser una formació llegendària de principis del segle XX. Aquí teniu una gravació en disc de pedra editada en els anys trenta del segle passat, en aquest cas, del *Toc de castells*. Cal esmentar que aquests grallers utilitzaven gralles seques i inxes de pala. També podeu escoltar el toc de processó dels grallers vells del vendrell a la mateixa pàgina, així com altres arxius sonors amb una certa evolució cap a l'actualitat.

<http://elsvernets.vilaentitats.cat/>

Els vernets són una colla de Vilafranca del Penedès, encara present actualment. En aquest enllaç hi podreu trobar diferents enregistraments sonors, alguns referits als tocs anteriorment definits i altres a peces musicals més actuals o modernes.

<http://ccf.intercomgi.com/musica.htm>

Els grallers de Figueres ofereixen el seu repertori en aquesta pàgina. Mostra una altra versió d'alguns tocs i peces típiques en el món de la gralla.

3.1.2.- L'evolució versàtil

A part dels tocs tradicionals, en el repertori de les colles de grallers existeixen altres fonts d'on procedeixen les peces musicals. Tipus de classificació que hi ha:

Balls i entremesos folklòrics: balls, danses, comparses i entremesos populars. En són exemple: dracs, gegants, capgrossos, àligues, cavallets, mulasses, cercolets, panderos, bastoners, gitanes, moixigangues, valencians, figuetaires, etc.

Balls de parella o col·lectius: També anomenats “ball de gralles”. Antigament, en molts pobles era l'únic ball que es feia per la festa major. Els pocs “balls de gralles” que es conserven tenen una funció diferent de d'abans. És molt habitual que una part del repertori de ball siguin peces de moda de cada època.

Concert: S'hi executen les peces més selectes del repertori de les colles. Sovint, d'alt nivell interpretatiu per tal d'interpretar peces vuitcentistes originals o adaptades que requereixen estar a aquesta alçada.

*Actualment a Vilafranca del Penedès, s'hi celebren un “concert d'inxa” i un “ball de gralles” per la festa major. Es pot consultar el fulletó del concert a l'annex 4.

Música per a gralla i altres instruments: És a partir del segle XX quan la gralla es combina amb altres instruments. Aquests darrers anys s'ha escrit i combinat la gralla, amb més o menys encert, amb tot un seguit d'instruments. Alguns exemples són:

Gralla i orgue: Jordi Mestres i Jonatan Carbó,

<http://www.youtube.com/watch?v=7kIPz36Q10U&feature=related>

Gralla i piano: Ivó i Nil Jordà, <http://www.youtube.com/watch?v=OVYfFDjwzjI>

Gralla i bigband: Bigband grallera, <http://www.youtube.com/watch?v=hQUhb4dA974>

Gralla i fanfara: Estudiants de

l'ESMUC, <http://www.youtube.com/watch?v=JDpEt7mxGfg&feature=relmfu>

Gralla i electrònica: Dani Carbonell, <http://www.youtube.com/embed/msFXmLUotGQ>

3.1.3. De veterans a joves

Gràcies a la participació d'aquests dos grans grups, ha pogut sorgir una comparativa per tal d'observar les diferències i igualtats que hi ha entre un grup veterà i un grup jove.

Grup:	ELS VERNETS	ELS LAIETANS
Número de membres:	Quatre	Cinc
Edat aproximada dels components:	De 35 a 50 anys	Un de 18 i la resta 27-28 anys
Instruments:	Dues gralles de claus en sib, gralla baixa en sib i timbal de llautó.	Gralla seca, gralla dolça, tarota, timbal i tabal fondo
Localització:	Vilafranca del Penedès	Mataró
Any de formació:	1981	2006
Evolució:	Sí, primer tocaven amb gralles seques → instruments millors. Millora qualitativa.	Sí, de dues gralles i tabal a més gralles, tarota i dos tabals. (Millora)
Repertori tradicional o modern?	Repertori vuitcentista i obres expressament per gralla. El tradicional ha de tenir més pes que el modern.	Tot tipus. Tradicional sempre, no es perdrà. La gent demana temes pop actualment. Aprofundir dues facetes.
Per a qui es toca:	Per a qui ens contracta, també hi ha un acord de col·laboració amb els Castellans de Vilafranca.	No col·lectivament per a cap entitat, però sí a nivell personal quan es pot.
Tipus d'actuació:	Cercaviles, concerts i acompanyament d'elements festius	Cercaviles i concerts-ball, sovint combinacions, etc.
Beneficis:	Reservat per les inversions internes: temps, instruments, materials, investigacions...	2 tipus: l' econòmic per cobrir les despeses (gasolina, manteniment instruments, finançament projectes...) i l'humanístic (conèixer nova gent, fer festa amb els amics...)
Projectes actuals	El que ara més ens ocupa és fer un bon paper a la final del Concurs Sons de la Mediterrània (premi: un nou disc, tocar a festivals, actuacions...) i en paral·lel, la col·laboració amb la companyia de titelles Ne me títère pas per la realització d'un videoclip.	Actualment estem treballant en un nou disc i un nou llibre de repertori sobre les músiques de gralla que van sobreviure a la dictadura franquista, és a dir el repertori de meitats del segle XX
Situació actual món de la gralla:	Està fragmentada amb tres nivells: - Músics considerant la gralla a bon nivell com els altres instruments. - Els que se'n surten a mitges. - Els que tenen l'instrument de festa, per fer soroll i nivell musical nefast. La volem ben tocada i que es mantingui aquest nivell	La gralla té un rendiment positiu i cada vegada anirà a millor tenint en compte el nivell en què s'està portant. És un instrument que cada vegada més la gent coneix i es vol intentar consensiar que no només és un instrument diferent que els altres.
Popularització:	La gent que toca malament està fent mal a l'instrument i a la cultura. La gralla, igual que els altres instruments, necessita anys d'estudi.	La gent cada dia la coneix més, però s'ha de reconduir cap a on es vol anar i quin nivell s'ha de portar a terme.

Un cop vista aquesta comparativa, es poden analitzar els resultats que mostren els dos grups respecte a les igualtats i diferències que hi ha. La primera diferència que es veu és la de l'edat ja que tal com hem dit *Els vernets* són més grans que els *Laietans*, per tant, es pot dir que un dels principals punts que marcarà la manera de fer de cada grup. El grup dels vernets, són de Vilafranca del Penedès, zona on hi ha l'arrel tradicional de la gralla, per això conserven la formació bàsica de tres grallers, un amb gralla baixa, i un tabaler. Els laietans són de diferents llocs, però no de l'arrel tradicional, per això disposen d'una formació no tan tradicional com la de Vilafranca, cinc components, dos tipus de gralla i una tarota en comptes de la gralla baixa. El grup gran, és partidari del repertori tradicional, en canvi, el grup jove, defensen tots dos repertoris ja que s'ajusten a la societat actual.

Tots dos grups, però, estan d'acord en millorar els instruments i la qualitat en aquests, els beneficis obtinguts els serveixen per cobrir assumptes interns i fan el mateix tipus d'actuacions tant els uns com els altres.

Paral·lelament, deixant de banda la comparativa entre els grans i els joves, cal destacar que en les dues últimes preguntes d'opinió, hi ha un altre tipus de diferència independent de l'anterior. La gent que mostra tenir estudis específics de música i de gralla respon a les preguntes de la mateixa manera fent referència que la gralla s'ha de mantenir viva però tocada bé i no fent mal a l'instrument. En canvi, els que tenen nocions musicals i bon nivell, però no estudis tan específics i rudimentaris, comenten que la gralla està de moda, que passa per un molt bon nivell i que té bon futur.

Complementació amb les entrevistes dels dos grups: Annex 2.

3.2 La gralla com a instrument tradicional d'estudis superiors (ESMUC)

3.2.1. Projecte de Jordi Mestres Qué

Jordi Mestres Qué Neix l'any 1986 a Vilafranca del Penedès, on posteriorment cap als 8 anys comença la seva vida grallera. Actualment és titulat de grau superior de l'ESMUC i es dedica en la docència de gralla i tarota a diverses escoles d'arreu del Penedès i del Baix Camp entre d'altres. Amb el seu instrument principal, la gralla, intenta buscar nous horitzons, perfeccionar-lo i dignificar-lo.

Títol del projecte: **La gralla contemporània**

Any: **2009/2010**

Aquest projecte ve donat per la manca d'una necessitat que en aquest cas es tracta de solucionar les dificultats que hi ha en el procés d'aprenentatge i aprofundiment en la gralla, és a dir, quan un músic avança en el seu procés d'aprenentatge va aprenent tota una sèrie de recursos tècnics i interpretatius però al mateix temps el repertori li exigeix unes dificultats que s'han d'anar solucionant amb l'ajuda de la pròpia imaginació i creativitat i amb això no n'hi prou del tot.

És per això que Jordi Mestres vol portar al terreny escrit la necessitat d'ordenar i plasmar la tècnica de la interpretació de la gralla des dels conceptes més elementals per a la gent que comença en la pràctica de l'instrument fins a les últimes novetats interpretatives per a la gent més professional, sempre tenint en compte que continuen evolucionant.

Juntament amb la part escrita, en Jordi i un seu company percussionista Pere Oliver, van executar la part pràctica del treball oferint un concert amb la música contemporània i la seva exigència tècnica on s'hi van descriure recursos com les articulacions, les dinàmiques, els harmònics i altres tècniques que actualment s'usen en la interpretació de la gralla. Tal com s'ha dit anteriorment, fou un concert de música

contemporània, per tant totes les peces musicals interpretades són de compositors recents dels escassos que hi ha en aquest gènere. Alguns d'ells són Conrad Setó, Jordi Molina, Oleguer Beltran, Josep Mateu o Ivan Joanals amb *Deriva Errant*, peça que porta el títol del concert i dels disc que van editar després de presentar-lo. (Informació extreta de <http://derivaerrant.wix.com/deriva-errant>).

4.- El món dels grallers

4.1.- Breu història del món de la gralla i dels grallers a Catalunya

A Catalunya, la gralla s'arrelà fa un cert temps en l'àmbit rural entre les comarques del Camp de Tarragona, el Penedès, el Tarragonès i el Garraf.

Amb tots els elements de judici que tenim avui en dia a l'abast, podem dir que la gralla va néixer a Catalunya arran del Ball de Valencians, un clar precedent del que coneixem avui en dia com els castells o les moixigangues, aquestes, relacionades amb l'àmbit religiós. Es podria dir que és el procés d'adaptació de dos instruments en un: la dolçaina valenciana i l'antic grall català de la cornamusa o sac de gemecs. Pel que fa al grall, l'inxa anava posada directament amb el cos de l'instrument i la seva mida era reduïda, d'uns vint-i-cinc o vint-i-sis centímetres; a diferència del grall, l'inxa de la gralla es subjectava a una peça metàl·lica anomenada tudell o broquet (vist anteriorment a l'apartat 1) i aquest s'adjuntava amb el cos de l'instrument.

Les primeres notícies que es tenen de l'instrument sense documentar expliquen com nombraven, en l'antiguitat, la gralla: gralles, grallas, grahellas, dulzaina,... i quin ús tenien en les diferents zones esmentades abans. A partir del segle XIX, es va designar el nom de gralla per tothom. Entre els segles XVIII i XX l'ambient que envoltava la gralla va anar creixent i això va fer que es despertessin inquietuds de millora, en aquest cas la creació d'un nou instrument perfeccionat: la gralla baixa, que a diferència de la seca, era el doble de llarga, tenia una tessitura més àmplia gràcies a les claus i en alguns casos la campana àmplia era metàl·lica.

Gralla llarga amb campana metàl·lica

Els grallers vendrellencs: Josep Mercader i Ramón (a) Astó i Macari Domingo

Hi havia molts conflictes entre defensors de la gralla clàssica seca i els moderns amb la gralla llarga. Malgrat tot va arribar un punt que la gralla llarga es va voler perfeccionar tant, que va perdre el nom i derivà cap a instruments com la tenora i el tible (vist apartat 2).

La primera època documentada

A meitats del s. XIX, la gralla estava passant un moment força dolent ja que en els diaris jutjaven la seva música, la trobaven infernal del so estrident que tenia.

En el mateix segle es comencen a observar agrupacions de grallers, la gent volia estar amb altra gent del seu tarannà juntament amb un tabaler.

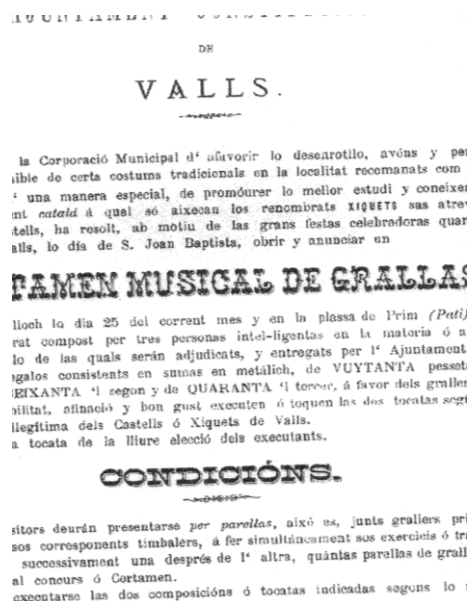
L'època esplendorosa. Els millors anys.

Aquesta època es basa entre els anys 1875 i 1915 (entre el fi de la guerra carlina i fins l'inici de la 1a guerra mundial), uns quaranta anys.

Com que les orquestres d'aquell temps eren molt costoses, era molt assequible llogar una colla de gralles.

En aquesta època es van millorar molt la qualitat dels instruments, tant la gralla com el timbal. En les formacions de gralla es va afegir un 3r graller més que feia les notes baixes amb la gralla baixa.

Totes aquestes millores van provocar que hi hagués un interès favorable per la música de gralla. L'any 1885 a Valls es va organitzar el primer concurs de grallers, posteriorment el seguiren altres concursos a Vilanova i la Geltrú, Barcelona, Sitges i Vilafranca del Penedès.

Programa anunciador del concurs de grallers de Valls, 1885.

(Arxiu Històric Comarcal de Valls).

La decadència

A partir del 1915 la gralla es trobà amenaçada per certes raons com l'invasió d'orquestrès i balls exòtics americans, instruments nous i conjunts fantàstics com la jazz-band, el pianos manubri, l'aparició d'orquestrines... Tots aquests factors van fer ensorrar la majoria de grallers malgrat que alguns encara van aguantar.

La supervivència

Quan la guerra de 1936 va acabar, les coses van anar a pitjor. La gralla havia d'anar a tota mena de manifestacions folklòriques que tímidament, i amb permís polític, anava refent-se lentament.

L'any 1952 Pere Català Roca va llençar un crit de desesperació: “¿Está desapareciendo una institución tradicional?” a través de Destino. En aquell moment hi havia només 14 grallers i 7 tabalers.

La renaixença

Per tal de que la gralla no desaparegués, a Sitges, l'any 1952 es va crear una escola de grallers. S'hi van inscriure vuit joves de la població als quals se'ls hi va proporcionar l'instrument. Aquest fou el primer pas seriós per a la recuperació de la gralla. A poc a poc, se'n va anar fent ressò altres poblacions i es va anar augmentant el número d'alumnes. Al 1976 ja hi havia sis poblacions i colles que disposaven de gralles.

L'any 1981, s'avança un pas més quan Francesca Roig i Jaume Arnella preparen un elemental Mètode de Gralla que, publicat l'any següent, vingué a emplenar un buit important.

A partir d'aquí, s'han anat fent exposicions, publicacions, projectes, etc; que han permès que la gralla estigui al nivell que està ara.

(Informació extreta de *Nosaltres, els grallers* de B. Fontanals i Argenter)

4.2.- El món de la gralla a Osona

4.2.1. Els principis...

Els grallers pioners de la comarca d'Osona van ser la colla de grallers de St. Bartomeu del Grau. Van començar a principis dels anys 80 a causa de la necessitat d'acompanyar els bastoners de la mateixa població.

Els principis van ser complexos, ja que a Osona ni al seu entorn, no existia la tradició grallera tan arrelada com en altres comarques. És per això, que els primers grups, no trobaven cap professor per ensenyar la pràctica i la tècnica de l'instrument a prop. Malgrat tot, es va poder trobar tot el material adequat, peces de repertori... a mesura que s'anava evolucionant i consolidant l'ambient graller a la comarca. A nivell de llenguatge musical, es podria dir que es tocava més d'oïda que no pas llegint partitures, fet que actualment també hi és present ens molts punts de Catalunya (cada vegada menys), però que en el passat també hi tingué un paper important.

Cal destacar la presència d'altres grups pioners a Osona com la colla gegantera del barri de Sta. Anna de Vic i el seu grup nombrós de grallers i el 1r curs de gralla a la comarca impartit per l' Anella Salta i Balla de Vic.

Grallers de St. Bartomeu

Grallers de Sta. Anna

4.2.2. Comparativa de dues colles actuals osonenques...

Grup:	GRALLERS DE LA CIUTAT DE VIC	GRALLERS DELS SAGALS D'OSONA
Número de membres:	12 aprox.	12 aprox.
Edat aproximada dels components:	Entre 18-22 i 50 anys	Entre 14 i 42 anys
Instruments:	Gralles: seca, dolça, cromàtica, i baixa. Timbal de gralles i timbal fondo	Gralles seques, dolça i tabals. (ocasionalment tarota i pandereta)
Localització:	Vic	Vic
Any de formació:	2005	1998
Evolució:	Nivell constant amb resultats notables d'interpretació	Nivell constant amb resultats notables i nous membres
Repertori tradicional o modern?	Una mica de tot	Una mica de tot, depenent del tipus d'actuació
Per a qui es toca?:	Colla gegantera ciutat de Vic	Colla castellera Sagals d'Osona
Tipus d'actuació:	Acomp. gegants, cercaviles, concerts, balls...	Acomp. castellers, cercaviles, concerts, balls...
Beneficis:	Alguna subvenció ajuntament de Vic i compensació econòmica per tapar despeses quan s'actua fora de la colla	Pocs. Normalment es disposa d'un pot comú per poder pagar el professor i/o material.
Projectes actuals:	La gralla: 200 anys de cultura i tradició. Espectacle d'imatge, música i paraula. Concert en el qual es vol deixar constància de l'importància de la gralla passant per les diferents èpoques i peces importants de cada moment.	La preparació del repertori del mercat medieval d'enguany a Vic. Formació per a gralles i tabals per, posteriorment, formar part de la colla.
Situació actual del món de la gralla:	Estem convençuts que a nivell de país la gralla té el futur assegurat. Tot i que molt a poc a poc, cada dia més, al grallers aposten per anar guanyant en qualitat. Aquest fet fa possible que els músics d'altres instruments vagin perdent la por de tocar, fent grup amb la gralla.	Té un futur sa i pròsper, amb músics cada cop millors i instruments cada cop més perfeccionats i innovats. Mai la gralla havia tingut tants bons luthiers i intèrprets. Cada cop hi ha més nivell.
Popularització:	La gralla ha fet una funció social molt important. La seva popularitat la feta present en la gran majoria de festes del nostre país. La seva popularitat a donat peu a la poca qualitat. Sovint a primat més la quantitat a la qualitat. És important que poc a poc és vagi invertint aquesta premissa; és important que hi hagi quantitat, però si volem un futur valent per la gralla cal que hi hagi qualitat.	
A Osona...	A Osona hi ha un nivell força baix però malgrat tot, hi ha molta joventut amb ganes de tirar endavant i d'alguna manera potenciar així la gralla. Cada vegada el nivell va pujant i evolucionant progressivament.	
Complementació:	Annex 3	

4.2.2.1 QUINA ÉS LA SITUACIÓ ACTUAL...?

Gràcies a les entrevistes que s'han pogut realitzar a diverses colles osonenques, s'han pogut comprovar varis estils diferents de funcionar, però tots amb la mateixa idea de fons a l'hora de tocar i saber la situació en la què actualment es troba la gralla i cap a on va.

Pel que fa a les qüestions formals i específiques més importants de cada colla, es podria dir que són les següents:

L'edat dels membres és molt variada en tots els grups, per tant, encara que hi predomini força el jovent, les persones "veteranes" també n'hi formen part.

Les gralles seques són la part essencial de cada grup, a partir d'aquí cadascú disposa de les varietats de gralla que més li convinguin ja siguin gralles dolces, cromàtiques, baixes, tarotes... o bé tabals de fusta, de llautó o bé timbals fondos. També hi poden haver instruments ornamentals com la pandereta o els plats.

Com s'hi observa, els anys de formació són ben diferents, ja siguin formats des del segle XIX o XXI, però a tots hi ha hagut una constant evolució, tant de membres com a nivell interpretatiu.

Es mostra, tal com s'ha dit abans, que hi ha moltes similituds entre els grups: pel que fa al repertori, tothom toca una mica de tot tipus; el tipus d'actuació igual, però amb la diferència que cada colla acompanya, com a activitat principal, a la seva entitat pertanyent; beneficis comuns per tots els integrants i també es comparteix el mateix punt de vista que hi ha de la gralla, tant a Osona com a nivell territorial.

Un fet destacat, però alhora tant evident que s'ha observat en les diferents entrevistes és que, cadascú, individualment, en alguna resposta o altra ha mostrat els seus vincles de música externs a la gralla amb aquesta o també mostrant el seu grau d'interès per l'instrument i per la preocupació d'aquest o la pròpia manera de sentir-lo. Tots aquests resultats obtinguts fa que s'enriqueixi la força d'aquest treball d'una manera considerable, considerant així l'opinió de grallers actius dins, en aquest cas, de la comarca d'Osona.

També cal destacar grups d'altres àmbits musicals com "Ressaka-Ska" (ska – fusió) on també inclou dins la seva formació la gralla i la dolçaina com a instruments potents i festius alhora.

4.2.2.2. HI HA ALGUNA ACTIVITAT A OSONA, ACTUALMENT, PER POTENCIAR LA MÚSICA TRADICIONAL O LA GRALLA?

Sí. Actualment, malgrat que encara no s'hagi instaurat els estudis de gralla a cap escola de música d'Osona, s'estan treballant un seguit d'activitats, encara que siguin poques, per tal de fer viva aquest instrument tan propi de la cultura catalana a la comarca.

- Ball de gralles
- Cercaviles de gegants
- Colles i actuacions castelleres (Sagals i Nyerros)
- Cursets de formació per a gralla
- Cercaviles de colles durant els mercats i fires
- Concerts de gralla (conjunt de gralles, piano...)

4.2.3. Innovadors de gralla a Osona

Actualment n'hi ha dos: Pol Feixas, el qual va realitzar el projecte de la gralla metàl·lica com a treball de final de carrera i Ivan Pereira, el qual va realitzar aquest projecte per el treball de recerca de batxillerat. En aquest treball s'ha volgut incloure un petit resum del projecte innovador de Pereira degut a la proximitat d'edat, de proximitat i la possible comercialització d'aquest nou tipus de gralla al mercat pròximament, n'han sigut les causes motivadores d'aquesta entrevista.

Complementació: Annex 1.

5.- Reflexions

Aquest treball m'ha aportat molts coneixements nous, per una banda a nivell teòric i/o pràctic de l'instrument i de tot el seu entorn i per altra banda a nivell personal com per exemple aprendre a seguir una metodologia amb unes eines concretes i aprofitables per a qualsevol treball o tasca.

Primer de tot vull centrar-me en explicar què és el que he après en aquest treball. Encara que ja sapigués el que era l'instrument, el fet d'explicar-lo definir-lo i complementar-lo per a la gent que no sap exactament el que és una gralla, des del principi del treball m'ha suposat un repte important per tal de fer conèixer l'instrument a més persones i que, al mateix temps pugui ésser més ben considerat. A nivell personal, aquest treball també m'ha ajudat perquè he aclarit certs dubtes o he ampliat coneixements i vocabulari, per exemple, i tot gràcies a la investigació de l'entorn d'aquest món.

Al principi em va costar una mica definir l'estructura del treball, l'únic que sabia era el tema i els elements dels quals volia parlar i fer constar en el treball. Poc a poc, però, ho vaig anar tenint cada vegada més clar i em sorgien noves idees per anar fent. D'aquestes tantes idees, algunes les vaig haver d'eliminar degut a algun problema durant el transcurs de la realització, però algunes les vaig poder portar perfectament a terme o fins i tot, millor del que esperava. He visitat zones geogràfiques per a fer entrevistes on la gralla hi juga un paper molt important i està arrelada a aquelles terres des de fa segles, però també per veure quin ambient de gralla s'hi podia percebre, és realment emocionant.

A l'introduir-me cada cop més en tot l'entorn de la gralla, vaig anar trobant que la gralla és un instrument molt versàtil, d'aquí en ve el títol, ja que actualment mostra un nivell força elevat de professionalitat i popularitat que ha permès obrir els límits que antigament es coneixien d'aquest instrument. Tal com diu la paraula, la gralla és un instrument versàtil, des del meu punt de vista i com he pogut aprendre fent aquest treball, perquè s'adapta a qualsevol estil musical, instrument/s, situació, actuació, època, maneres de tocar, afinacions, etc.

Tot i això, a través d'aquest "viatge" personal també m'he trobat gent que només defensa una manera pròpia de tocar, és a dir, sense fer crítiques a ningú ni fer sentir ningú malament, hi ha persones que troben el seu estil, afinació, adequació ... depenent de les èpoques o diferents sonoritats personalment per a tocar i allà es queden ja que és en aquell punt on s'hi troben còmodes i d'on volen establir-hi bases per a partir les seves composicions, creacions o interpretacions.

Personalment, les dues versions em semblen correctes, perquè cadascú ha de decidir cap a on vol anar i què és el que realment vol fer. Totes dues em semblen molt interessants, la segona, per tal de no perdre unes directrius marcades i/o marcar un territori d'una tal

manera, i la primera per anar obrint les portes cap a innovació de forma més directa. Totes dues, però, estan d'acord que la gralla ha d'estar més ben considerada.

Tenint en compte aquesta comparativa, però, aquest treball va de la gralla i la seva qualitat versàtil, per tant, per fer aquest treball m'he centrat en la primera opció, que és la que personalment m'interessa més.

Per altra banda, també vull esmentar a nivell personal els aprenentatges que he fet. Primer de tot, gràcies a una bona part a la metodologia emprada, he pogut aconseguir molta disciplina, una millor capacitat de decisió i de reflexió, una organització força planejada durant els mesos de treball i ordenada, una capacitat de saber resoldre més fàcilment els conflictes o problemes en les diferents situacions, recerca de diferents fonts cercant des de molts punts diferents, etc.

Si hagués de tornar a fer el treball amb tot el que he après, crec que m'especialitzaria més en les diferents maneres de tocar de la gralla, seguint diferents mètodes i comparant-los per tal de profunditzar més en l'instrument. A nivell social, es miraria d'analitzar les diferents escoles on hi ha la gralla present i totes les dades corresponents per arribar a unes conclusions més específiques i a nivell de grups, per exemple, parlar de temes més tècnics de l'instrument. Segurament l'estructura canviaria i els punts també, però el "fil" seguiria sent el mateix.

Si el període per fer el treball hagués estat més llarg, hagués intentat de nou posar-me en contacte amb alumnes de l' ESMUC i professors (que per aquesta entrega, s'hi va treballar molt però no es va poder aconseguir) i m'hauria agradat incloure més luthiers per fer més comparatives (tampoc va ser possible) en la fabricació de les gralles o d'inxes, també hi inclouria algun comentari personal sobre algun concert o ball de gralles entre altres propostes.

Per acabar, només em queda dir que m'ho he passat molt bé fent aquest treball però que alhora també m'ha comportat moltes hores de feina. Espero que hagi sigut del vostre gust.

6.- Bibliografia:

GILBERT, Trinitat; CLAVERA, Oriol. Gralles i dolçaines, tradició a cops de vent. *Descobrir Catalunya*. Barcelona, 2007. Núm. 107

MOLERO, E. (2002) "Gralles... i al marge del tòpic". *Catalunya música*, revista musical catalana, nº 213-214. Pàgs 33-35.

FERRER, B. (2002) "Sentint enraonar Xavier Orriols, escultor de gralles i músic de la festa". *Catalunya música*, revista musical catalana, nº 213-214. Pàgs 36-37.

CRIVILLÉ, J. (2002) "Repertori per a gralla editat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya". *Catalunya música*, revista musical catalana, nº 213-214. Pàgs 38-39.

Gran Enciclopèdia de la Música. Enciclopèdia catalana. Volum 4.

ORRIOLS, X. "La gralla i la família". *Caramella*, nº XVII, pàgs. 96-97

ORRIOLS, X. "El grall". *Caramella*, nº IV, pàgs. 90-91

FONTANALS, Blai. *Nosaltres, els grallers*. Amalgama edicions. Barcelona, 2010. (2a edició)

ROIG, Francesca; ARNELLA, Jaume. *Mètode de gralla*. Publicacions Dinisc. Barcelona, 1992. (2a edició)

OLIVÉ, Roser. Preliminar de gralla, exercicis i repertori. Edicions el Mèdol. Col·lecció Eines de la cultura popular, nº7. Tarragona, 2000. (1a edició)

MONTSANT, Enric. *Mètode de gralla, nivell inicial*. Publicacions Dinisc. Barcelona, 2008. (1a edició)

COLLA DELS CAPBLANCS (EL VENDRELL) [postal]. Col·lecció "Toc de gralles" núm. 2. Editat per: Ganxets, Grallers del Baix Camp. 2008.

GRALLERS DE VILAFRANCA [postal]. Col·lecció “ Toc de gralles” núm.3. Editat per: Ganxets, Grallers del Baix Camp. 2009.

ESCOLA DE GRALLERS DE SITGES [postal]. Col·lecció “ Toc de gralles” núm.4. Editat per: Ganxets, Grallers del Baix Camp. 2010.

Webgrafia:

www.riusfrancesc.com/la-gralla-i-el-seu-origen_cat.pdf , gener 2012

http://ca.wikipedia.org/wiki/Gralla_%28instrument%29, 19-01-2012

http://ca.wikipedia.org/wiki/M%C3%BAsica_de_castells, gener 2012

www.grallers.cat , gener 2012

www.lagralla.info , gener 2012

www.tv3.cat/videos/2892810/les-possibilitats-de-la-gralla, 24-4-12

<http://ccf.intercomgi.com/inxes.htm> , abril 2012

<http://www.riusfrancesc.com/dani-canyes-gif.pdf> , juny 2012

<http://www.reocities.com/paginadelaleixar/grallers/> , juny 2012

<http://aulosinternet.wikispaces.com/INSTRUMENTS+PHOTOS> , juliol 2012

<http://grups.blanquerna.url.edu/m46/catalans/tabal.htm> , juliol 2012

<http://voltantlagralla.blogspot.com.es>, juliol 2012

<http://emontsant.blogspot.com.es> , juliol 2012

<http://www.tv3.cat/videos/4188410/Lakelarre-del-segle-XXI>, agost 2012

La gralla: un camí cap a la versatilitat

<http://www.euskomedia.org/PDFAnlt/musiker/05/05109153.pdf> , agost 2012

<http://goo.gl/6zpHz> , agost 2012

<http://goo.gl/Yqxf0>, agost 2012

http://www.youtube.com/watch?v=yTvgItTMN30&feature=player_embedded
camilo ronzano

<http://www.youtube.com/watch?v=Tj7mxVPHcXg&feature=related>
ball gralles mataró, *agost 2012*

<http://www.youtube.com/watch?v=zNbkfsmIbhl> canya d'or vilafranca 2012 ball gralles
gertrudis, *agost 2012*

http://www.youtube.com/watch?v=e4pr7tHhMjU&feature=player_embedded dani gralla,
agost 2012

<http://www.escoladegrallersdesitges.cat> , *agost 2012*

<http://fotomartinbarcelona.blogspot.com.es/2012/07/gralla-artistica-gralla-social.html> , *agost 2012*

http://www.youtube.com/watch?v=TVLKvb51Pks&feature=player_embedded
, *agost 2012*

<http://www.tv3.cat/pprogrames/atrapasons/atrSeccio.jsp?seccio=artefacte&idint=350> ,
setembre 2012

http://www.el9nou.cat/noticia2_o_0/5101 , *agost 2012*

http://www.el9nou.cat/noticia_o_0/22905 , *agost 2012*

http://www.tirallongues.cat/index.php?cos=mostra_secc_per&Num=6 , *setembre 2012*

<http://pacobesso.net/home2/>, *setembre 2012*

La gralla: un camí cap a la versatilitat

<http://devuelvemelavoz.ua.es/devuelveme-voz/visor.php?fichero=9447.mp3&idioma=es>
octubre 2012

<http://www.osona.com>, novembre 2012

<http://barrisantaanna.blogspot.com.es>, novembre 2012

